

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 1112

DEKLARACIJA

o smeri stanovske politike Jugoslovenskega učiteljskega združenja

Jugoslovensko učiteljsko združenje na čelu s svojim vodstvom, ki je bilo izvoljeno pod geslom »Sloga«, kot izraz enodušnosti vsega jugoslovenskega učiteljstva, si je prizadevalo in delovalo v preteklem upravnem letu v duhu pomirjenja in dviganja ugleda združenja in stanu s konstruktivnim delom za dvig jugoslovenske šole in prosvete med narodom.

Načela, ki so vodila vodstvo pri tem delu, so bila zasnovana na upoštevanju najširših interesov naroda in države.

V imenu glavnega odbora JUU čast mi je očitati glavni skupščini osnovne smernice, ki si jih je glavni odbor določil kot vodilne ideje za delo in smer združenja v bodočnosti.

ZDRUŽEVANJE VSEH STANOVSKIH MOČI.

V enotnem združenju hočemo s konstruktivnim delom združiti vse moči svojega stanu za dobrobit učiteljstva, šole, prosvete, naroda in države.

STANOVSKA ZAVEST.

Enotnemu združenju mora biti dobrodošel vsak stanovsko zaveden učitelj narodnih šol. Dvigati je treba stanovsko zavest, da bo vsak učitelj član stanovske organizacije.

ENAKOST. SVOBODA VESTI IN MISLJENJA.

V združenju mora biti zajamčena popolna enakopravnost, svoboda vesti in mišljenja vsakemu članu.

SAMOSTOJNOST MISLJENJA IN SVOBODA KRITIKE.

Združenje hoče, da se članstvo izpopolnjuje za samostojno mišljenje, da se omogoča svobodna, stvarna, načelna in dobrohotna kritika, ki je pogoj za zdrav razvoj organizacije in stanu. Po principih stanovske demokracije se bodo upoštevali predlogi manjšine iznešeni organizacijskim potom.

STANOVSKO EDINSTVO UČITELJSTVA NARODNIH ŠOL.

Vsak učitelj se mora zavedati, da zahtevajo življenjski interesi stanu in šole samo eno stanovsko-politično organizacijo za vse učiteljstvo narodnih šol v državi. Zaradi tega smatramo za kvarno vsako stanovsko-politično organizacijo osnovano na strankarsko-politični, verski ali plemenski osnovi.

MORALNI TEMELJI STANU.

Ideja sloge je za nas program, ki vsebuje vse atribute za zdravo družabno življenje učiteljskega stanu pri šolskem in javnem delu.

Vse moči je treba posvetiti dvigu moralnih vrednot in utrjevanju etičnih osnov, ki so: spoštovanje resnice, pravičnosti in poštenja, poglobljanje pravega tovarištva in pravičnega službenega in starostnega odnosa, vsestranska strpnost, dvigovanje stanovske in službene morale, utrjevanje potrebne stanovske discipline in reda, dvigovanje ugleda stanu in stanovskega dela za notranjo konsolidacijo in moč stanu.

Te vrednote morajo bazirati na članski zavesti: da je vsak posameznik odgovoren za svoje delo celokupnemu stanu.

Po tem je dolžan vsak član spoštovati in zahtevati spoštovanje teh načel v javnem življenju in pri reševanju vseh javnih vprašanj.

INTELEKTUALNI TEMELJI STANU.

Da bi učiteljski stan dobil samostojne poglede na kulturna in socialno-ekonomska vprašanja, mora dvigniti svoj intelektualni nivo in omogočiti izpopolnjevanje članstva v strokovni in splošni izobrazbi.

V skladu z interesi in potrebami naroda in države moramo ustvariti skupne ideološke poglede na vse stanovske, šolske in splošno prosvetne probleme.

Na tej novi osnovi bomo mogli kot stan sodelovati pri reševanju strokovnih in splošnih vprašanj v nacionalnem in javnem življenju.

POLITIKA UDRUŽENJA.

Politika združenja mora težiti za ustvarjenjem zadovoljstva in duševnega miru pri učiteljstvu in zavesti pravičnosti v stanovskem in javnem življenju. Dvigati mora zdrav optimizem in pobijati malodušnost.

V šoli in med narodom mora učiteljstvo utrjevati vero v državo, njeno moč in njene sposobnosti, da zamore nuditi s svojim prirodnim bogastvom narodu vse blagostanje.

Zato mora učiteljski stan obvarovati svojo neodvisnost na vse strani, da bo lahko paraliziral vse kvarne vplive dnevne politike na

šolstvo in prosveto, ter mogel braniti in zastopati interese stanu in šole napram vsakemu režimu.

V pogledu političnih in državljskih pravic pušča združenje članstvu svobodo opredeljenja in dela izven organizacije. Toda tudi to delo mora biti v skladu s skupnimi interesi stanu.

Združenje bo odločno branilo skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu in štiti državljanske pravice učiteljstva.

ODNOŠAJI NAPRAM NARODU.

Moralna moč naših zahtev mora sloneti na soglasnosti z občenarodnimi interesi, ki nam morajo biti vedno najvišji zakon.

Ta načela veljajo tudi za delo izven šole, za vse javno udejstvovanje učiteljstva med narodom. Vedno se moramo zavedati, da smo učitelji vsega in ne samo enega dela naroda. Biti moramo stan, ki spaja in ne stan, ki razdvaja narod. Deliti hočemo vedno usodo z narodom.

Le na tej osnovi bo mogoče oblikovati dušo in srce vseh delov naroda, ter dvigati kulturno, nacionalno in državljansko zavest potom učiteljskega dela v šoli in v javnosti.

Na tej osnovi bo mogoč napredek narodne šole v demokratičnem duhu po priznanih sodobnih pedagoških načelih.

PATRIOTIZEM IN NACIONALIZEM.

Kot nacionalno moramo smatrati vsako delo, ki gradi našo narodno in državno notranjost.

Naš nacionalizem se ne sme zrealiti samo v spontanem nacionalnem čustvovanju, navdušenju in zunanjem izrazu. Ne dovoljujemo nikomur jemati nacionalizem v zakup in ga odrekati drugim. Nacionalno sumničenje in ovajanje obojamo in ga smatramo za negativno, destruktivno in nemoralno delo. Brezkompromisno odklanjamo vsak nacionalizem, ki sloni na brutalni sili ter na rušenju socialne in zakonite pravičnosti.

Nacionalnosti in skupnosti bomo služili najbolj s krepitvijo osebnih stikov učiteljstva iz vseh krajev države s spoznavanjem skupnih vzgojnih nalog za duhovno, socialno in ekonomsko zblizanje in z delom zanje. S tem služimo najkonkretnije državnemu in narodnemu edinstvu.

Naš nacionalizem mora bazirati na etičnih temeljih, na nespornem spoštovanju in nacionalnem, ekonomskem in socialnem ustvarjanju, v najtesnejši zvezi z interesi naroda in države.

Samo na teh temeljih je mogoče graditi zdravo in nacionalno šolsko in prosvetno politiko potom učiteljstva.

Patriotizem in nacionalizem aktivnega in upokojenega učiteljstva smatramo izven diskusije.

DRŽAVLJANSKA ENAKOPRAVNOST IN SVOBODA.

Od bodoče demokracije zahtevamo popolno zaščito in upoštevanje državljskih pravic in svobode učiteljstva.

Edino zdrava pot za pravilno reševanje strokovnih problemov vidimo v sodelovanju stanov pri reševanju javnih vprašanj. Zato smatramo za potrebno, da se organizirajo strokovna združenja, da bi mogli vsi stanovski sodelovati pri reševanju nacionalno stanovskih problemov. S tem bi se vse stroke, kot temeljni činitelji izkoristile v nacionalnem in državnem življenju.

V tej smeri hočemo okrepiti položaj in vpliv združenja, da ga bosta morali javnost in oblast brezpogojno priznavati in upoštevati kot edinega legitimnega predstavnika vsega stanu. Iz tega razloga je združenje za svoje delo moralno odgovorno ne samo članstvu, marveč celokupnemu stanu, narodu in državi.

Za popolno upoštevanje strokovnega in stanovskega mišljenja pri reševanju šolskih in prosvetnih vprašanj zahtevamo, da naj bo učiteljstvo zastopano v vseh javnih ustanovah, od šolskega odbora, občine, banovine do narodnega predstavnika in senata.

NAČELA PROSVETNE POLITIKE.

Kulturno prosvetno in socialno stremljenje ter delo združenja za napredek šole in narodne prosvete se bo doseglo, ako se zagotovi:

Svoboda otroka v šoli, da bi se razvile vse sposobnosti in moči, ki počivajo v njem.

Nadalje principi: pouk v materinem jeziku, znižanje števila otrok v razredih, ustanavljanje šol za defektne otroke, obvezno 8 letno šolanje brez olajšav,

izvedba splošne strokovne izobrazbe in vzgoje, samo po sodobnih pedagoških načelih, preprečitev izkoriščanja otrok za fizično delo,

socialna zdravstvena zaščita in skrb za otroke, brezplačno šolanje in oskrbovanje otrok s šolskim potrebščinami.

Svoboda učitelja pri delu, da se lahko usposobi za dovršenega vzgojitelja in principi: akademska izobrazba učitelja, pedagoška neodvisnost, ekonomska socialna preskrba, stalnost v službi, državljanska enakopravnost in svoboda. Svoboda šole in šolske organizacije — in principi:

ustvarjanje in podpiranje prosvetnih ustanov vseh vrst, ekonomska sigurnost in nezavisnost šole, demokracija in avtonomija šolstva, zastopstvo šolstva v vseh zakonodajnih in avtonomnih korporacijah in ločitev šolstva od vseh faktorjev, ki ovirajo njegov razvoj.

PERSONALNA PROSVETNA POLITIKA.

V personalnih zadevah mora združenje braniti predvsem načelne, moralne in pravne temelje. Pri namestitvah in premestitvah mora zastopati načelo, da sodeluje učiteljstvo potom svojih izvoljenih zastopnikov v komisijah za učiteljski razpored.

Članstvo ne sme dovesti svojo organizacijo na nivo posredovalnice za službe, izogibati se mora ponižajočega posredovanja lajkov v stanovskih vprašanjih in spoštovati »Osnovna načela JUU v pogledu personalne-prosvetne politike in intervencije«.

V vsakem posamezniku je potrebno vzgojiti občutek odgovornosti pri javnem in stanovskem delu in zahtevati na odločujočih mestih samo ljudi neoporečnega poštenja.

EKONOMSKA SOCIALNA PRESKRBA.

Članstvo je treba prepričati, da niso osebe in materialne ugodnosti edine naloge or-

VSEBINA:

Deklaracija o smeri stanovske politike JUU. Naša konsolidacija. Resolucija XV. glavne skupščine. LIŠTEK: Kern Ivan, osemdesetletnik. — Odlomki iz popotne beležnice. Vrnimo učitelja šoli in narodu. Kočevje napada. Nekaj besed o kinu in filmu.

Splošne vesti. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Učiteljski pevski zbor. — Stanovska organizacija JUU. — Inozemsko šolstvo in učiteljstvo. — Novosti na književnem trgu.

ganizacije. Združenje bo štiti materialne pravice in interese članstva, a osvojiti si je treba tudi načelo samopomoči.

Za ekonomsko socialno preskrbo članstva je treba težiti k ekonomski osamosvojitvi stanu in združenja. Zato je treba z vsemi silami podpirati vse stanovsko-ekonomsko socialne ustanove. Treba je omogočiti, da se tudi z obveznimi prispevki te ustanove usposobijo za pomoč članstva v vsaki težkoči in nezdgi.

ODNOŠAJI NAPRAM OSTALIM STANOVOM.

Solidarnost z učiteljstvom ostalih šol, uradničtvom in stanov, hoče okrepiti združenje s stalno pripravljenostjo vzajemnega zastopanja skupnih interesov in medsebojnim podpiranjem. Interese stanu hoče dovesti v sklad z interesi in potrebami naroda in države, brez vsake težnje za hegemonijo enega stanu nad drugim.

MEDNARODNA UČITELJSKA AKCIJA.

Mednarodna učiteljska akcija se mora zrealiti v pojačanju medsebojnega spoznavanja vzgojnih nalog in proučevanja duhovnih, socialnih in ekonomskih razmer učiteljstva in njihovih združenj v slovenskih in prijateljskih državah, kakor tudi pri sodelovanju v stanovski in pedagoški akciji.

IZVEDBA NAČEL.

Glavni odbor apelira in poziva vse edine in članstvo JUU, da se uživajo in brez rezerve izvedejo postavljena načela, ker se bodo s tem ustvarili zdrav stan, zdrava nacija in lepša bodočnost domovine.

Naša konsolidacija

Misli ob zaključku letošnje glavne skupščine

Letošnja glavna skupščina JUU je postavila važen mejnik v razvoju naše stanovske organizacije. Vse dosedanje glavne skupščine so potekale v nemiru in prerakanju, izgubljale so se v medsebojnih osebnih očitkih, in moč organizacije je pešala pod destruktivno kritiko. Letošnja glavna skupščina, XV. od ustanovitve našega enotnega združenja za vsa država, nam je pokazala povsem drugo lice; pokazala je, kako naj potekajo glavni letni sestanki učiteljskega parlamenta. Ako izvzamemo dva mala in neznatna incidenta, ki jih je povzročila vročernost in temperamentnost nekaterih delegatov, tedaj moremo povsem upravičeno poudariti, da je potekala letošnja skupščina v najlepšem redu, v harmoniji resnih razprav o stanovskih zadevah in dosegla je tudi lepe uspehe.

Deklaracija glavnega odbora JUU, ki jo je prečital predsednik tov. Ivan Dimnik ob otvoritvi glavne skupščine, je ustvarila povsem novo bazo udejstvovanja učiteljstva v stanovski organizaciji, ustvarila je tudi dobro razpoloženje med delegati že na skupščini sami, vzbudila je zanimanje in odobravanje javnosti, ki je ostajala doslej neinteresirana ob strani, ker pač ni poznala naših stanovskih teženj in zahtev. Iz poročil dnevnega časopisa ob glavnih skupščinah je bila javnost obveščena le o osebnih sporih in nemirih, a letos je nastal preokret. — Kakor je predstavljala deklaracija slovenskega učiteljstva v letu 1926, prelom, ki je dovedel do enotne učiteljske organizacije, v kateri se je združilo vse slovensko učiteljstvo v borbi za interese šole in učiteljskega stanu, tako predstavlja sedanja deklaracija glavnega odbora JUU najvažnejši mejnik, ker je z njo zaokrenilo naše združenje na novo pot, na kateri se bosta razvijala stanovsko edinstvo in stanovska zavest v popolni svobodi mišljenja in svobodi kritike. Konstruktivna kritika in konstruktivno delovanje vsega stanu v lastni organizaciji, vse to nas bo dovedlo do uspehov, ki so učiteljskemu stanu nujno potrebni.

Potek skupščine je bil brez dvoma pod vplivom deklaracije, zato je potekla skuščina tako, da smo lahko veseli in z njenimi uspehi nad vse zadovoljni. Mirno in stvarno razpravljanje je omogočilo, da je bil podan ves potreben poudarek prav našim stanovskim tež-

njam, potrebam šole in učiteljskega stanu, da so očitno iznešene prav vse naše zahteve, da se je pokazalo na vse krivice, ki so bile prizadejane učiteljstvu v zadnjih letih. Pod vplivom deklaracije in zaradi svobode govora, ki je bila na prejšnjih skupščinah tolikokrat kršena, so izpadle na letošnji skupščini vse osebnosti, in dnevno časopisje je pod krepkimi naslovi seznanjalo širšo javnost o potrebah in zahtevah učiteljskega stanu, o krivicah, ki so mu bile prizadejane in o izgubah, ki jih je utrpel.

Objektivna razprava velikega števila govornikov je pokazala, da se je začelo delo združenja upoštevati, ker je to delo stvarno in nepristrano, da se je pričela ceniti moč solidarnosti, ki edina vodi do onih uspehov, ki so za učiteljski stan življenjske važnosti. Resolucija »Sloga« sprejeta na lamski skupščini je torej obrodila sad, kajti dovedla je do objektivnega presojanja dela in prizadevanj sedanjega vodstva našega združenja.

Z velikim zadovoljstvom so vsi udeleženci glavne skupščine sprejeli vest, da je uspelo posebnemu odboru ustvariti bazo za mirno likvidacijo spora v savski banovinski sekciji. Od točke do točke dnevnega reda se je bližala skupščina momentu, ko so vsi prisotni, ne samo učitelji, marveč tudi drugi priznali, da je mogoče le na tak način korakati z resnim delom do gotovih uspehov. Resno in trezno presojanje dela od strani delegatov in njihovo sodelovanje za naše skupne interese, ki so v tako tesni zvezi z interesi naroda in države, vse to se je odražalo na letošnji glavni skupščini v harmoniji in stvarnosti, kar pa je rodilo tudi vidne uspehe. Kritika dela, ki je bila povsem konstruktivna, je pokazala na prave povzročitelje vseh persekucij učiteljstva, pokazala je na krivice, ki so mu bile prizadejane v zadnjem času, in ni bil le slučaj, da je dokončal neki delegat svoja izvajanja z vzklikom: »Poudarjalo se je, da je bodočnost Jugoslavije v rokah učiteljstva. — Da! Bodočnost Jugoslavije je v rokah učiteljstva, toda usoda učiteljstva je bila takrat v rokah policije!«

Poudarjale so se tudi krivice, ki so bile prizadete učiteljem z znanimi uredbami o draginskih dokladah, poudarjale so se izguba stanarine. Razveseljivo je dejstvo, ki ga je treba poudariti, da je na tej skupščini več to-

varioše govorilo o tej stvari in so se same prav krepko zavemale za svoje pravice, poudarjajo svoje prepričanje, da bodo te krivice popravljene le s prizadevanjem močne in enotne učiteljske organizacije.

Uspehi letošnje skupščine se ne odražajo samo v tem, da se je podala javnosti zadosti gradiva za spoznavanje naših upravičenih pritožb in zahtev, marveč tudi v tem, da je sprejela nova pravila. Ta pravila, ki vsebujejo poleg mnogih drugih določil tudi že dolgo zahtevane tajne volitve in proporcionalni sistem, bodo najboljša opora vodstvu, da bo moglo izvajati na skupščini podano deklaracijo.

Poleg pravil bo omogočil pravičen razvoj našega udruženja in tudi pravičen potek naših skupščin poseben pravilnik za vsa zborovanja, ki je bil sprejet na skupščini brez vsake debate. — Vzgojo prave stanovske zavesti je često oviralo dejstvo, da so bila dosedanja pravila v pogledu stanovskega razsodišča nekoliko pomanjkljiva. Ta nedostatek je sedaj odpravljen in s sprejetjem posebnega pravilnika za stanovska razsodišča bo omogočena rešitev tudi najmanjših sporov med učitelstvom. S sprejetjem tega pravilnika nam je dala letošnja skupščina najtrdnjejšo osnovo za razvoj stanovske časti in stanovske discipline, ki sta neobhodno potrebni za pravičen razvoj učiteljskega udruženja.

Resolucija

XV. glavne skupščine Jugoslovenskega učiteljskega udruženja, ki je bila v dneh 22., 23., in 24. avgusta 1935. v Sarajevu

Po izčrpnim debatam in pretresanju vseh vprašanj, kakor tudi po prečitani deklaraciji o smeri stanovske politike JUU ugotavlja XV. glavna skupščina v Sarajevu naslednje:

VZDRŽEVANJE SOLE IN GRADITEV ŠOLSKIH POSLOPIJ.

1. Da je vzdrževanje narodnih šol v današnjem času zelo slabo, da je mnogo primerov, kjer se za vzdrževanje šol za cele mesece ni prejel niti 1 Din, kjer se mesece in celo leta ne plačuje šolski sluga in kjer učiteljstvo iz lastnih sredstev kupuje najnujnejše šolske potrebščine, brez katerih se šolski pouk ne more vršiti;

2. da veliko število današnjih šolskih zgradb ne ustreza higiensko pedagoškim zahtevam in narodnim potrebam, kar vpliva zelo kvarno na otroško in učiteljsko zdravje;

3. da je število učencev, ki pridejo na enega učitelja, dva in tudi večkrat večje, nego je to predpisano z zakonom o narodnih šolah in z zakonom o zdravstveni zaščiti učencev;

4. da je v naši državi še vedno veliko krajev, v katerih ostaja še vedno veliko število šolobveznih otrok nepismenih in to zaradi pomanjkanja šolskih poslopij;

AVTONOMIJA SOLE IN ŠOLSKEGA NADZORSTVA.

5. da je naša narodna šola pred nekoliko leti izgubila svojo avtonomijo in da se je popolna odvisnost narodne šole in učiteljstva od upravnih oblasti pokazala v praksi zelo kvarno za šolo in učiteljstvo;

6. da je tudi današnje šolsko nadzorstvo zaradi načina izbiranja šolskih nadzornikov in njihova odvisnost od upravnih oblasti veliko bolj v kvar, nego v korist šole in učiteljstva.

ŠOLSKI OTROCI IN NJHOVA ZAŠČITA.

7. da nima veliko število naših šolskih otrok zadostne in pravilne hrane, kakor tudi ne mnogih šolskih potrebščin, neobhodno potrebnih za pravičen in neoviran pouk;

8. da se mnogi šolski otroci preveč uporabljajo za fizična dela, kar zelo otežkoča, često tudi popolnoma onemogoča vsako uspešno delo v šoli;

9. da je današnja socialna zdravstvena zaščita otrok nezadostna;

10. da veže današnji šolski sistem otroško svobodo v šoli in otežkoča pravilno razvijanje

Se dalje — sprejet je bil tudi pravilnik Socialnega fonda Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, osnovana je Učiteljska samopomoč za ostale banovine, osnovana je Omladinska matica in list, ki bo tvoril vez med domom in šolo. — Učiteljstvo je na tej skupščini poudarilo zahtevo, da mu je potrebna univerzitetna izobrazba. Prav tako je bil na skupščini sprejet osnutek pravilnika za polaganje praktičnega učiteljskega izpita, ki bo poslan na merodajno mesto.

Z letošnjo glavno skupščino so bili zadovoljni prav vsi, ki so bili na njej. Delegati od Ohridskega jezera in motnega Vardarja, iz Posavine in Šumadije, od modrega Jadrana in izpod Triglava, od Drine in Morave, prav vsi so z navdušenjem poudarjali, kako lepe uspehe je dosegla letošnja glavna skupščina, prav vsi so poudarjali nado, da gre naše udruženje v bodočnost, ki bo lepša in plodonosnejša od preteklosti.

Res, vsa letošnja skupščina je bila na dostojni višini in na taki višini naj bodo vse naše skupščine, da nas bodo dovedle v slogi in trdni stanovski zavesti, ob sodelovanju prav vsega članstva, potom stanovske discipline od uspehov. Ako se bodo te nade uresničile, tedaj se bomo lahko s ponosom spominjali na mejnik, ki smo si ga postavili na letošnji glavni skupščini.

— ž.

nje vseh otrokovih duševnih in fizičnih sposobnosti;

UČNI NAČRT IN PROGRAM.

11. da današnji učni načrt in program za narodne šole ne ustreza zahtevam pouka in narodnim potrebam;

MATERIALNI IN PRAVNI POLOŽAJ UČITELJSTVA.

12. da so poročene učiteljice z urebo o znižanju osebnih draginskih doklad, kakor tudi z ukinitvijo stanarine in kuriva nepravično gmotno oškodovane in socialno ponižane;

13. da so učiteljstvu v zadnjem času odvzete vse pravice materialnega in pravnega značaja, s čemer je zmanjšan ugled in precej otežkočeno že itak težko učiteljevo življenje;

14. da gotovemu številu učiteljstva, ki je služilo v onih krajih, ki so po osvobojenju 1912. in 1913. leta pripadli Črni Gori, niso priznana tako zvana beneficijalna leta službe v pokojnino;

15. da je danes napredovanje učiteljstva v V. skupino zelo otežkočeno s predpisi § 258. uradniškega zakona, ki ne zadevajo nobeno drugo uradniško skupino, razen učiteljstva;

16. da ne prejema učiteljstvo po upokojitvi po nekoliko mesecev nikakih prejemkov, vsled česar dovede sebe in svoje rodbine v težak gmotni položaj;

17. da učiteljstvo ob priliki premeščanja po potrebi službe ne prejema nikake akontacije in je s tem izpostavljeno velikim materialnim težkočam;

18. da so bili mnogi korektni in sposobni šolski delavci, posebno v času zadnjih volitev težko preganjani in celo odpuščeni iz službe brez vsake krivde in predhodnega zaslišanja;

19. da velja za vse druge državne uradnike disciplinski postopek predpisan z uradničkim zakonom, samo ne za učiteljstvo, vsled česar je učiteljstvu onemogočena pravna obramba.

20. da je bilo nedavno odpuščenih iz službe veliko število učiteljstva zaradi nepoloženega praktičnega učiteljskega izpita, s čemer so vsi oni in njihove rodbine dovedeni v tak materialen položaj, iz katerega ni izhoda;

21. da se v namestitve in premestitve učiteljstva mešajo mnogi nepozvani faktorji,

ki otežkočajo delo službenih prosvetnih oblasti in je to silno škodljivo za šolo in učiteljstvo;

22. da imajo načelniki vseh uradov v državi posebne nagrade za svoja zvanja, edino šolski upravitelji, ki so to pravico že prejeli imeli in so je neopravičeno izgubili, so od tega izvezti;

UČITELJEVO IZVENSOLSKO DELO.

23. da se zahteva danes več nego kdaj koli, da učiteljstvo izven šole vrši mnoge raznovrstne posle, ki poleg napornega dela popolnoma izčrpajo vse njegove moči.

Na osnovi teh ugotovitev sprejema XV. glavna skupščina v Sarajevu naslednjo

RESOLUCIJO:

1. XV. glavna skupščina popolnoma osvaja deklaracijo glavnega odbora o smereh stanovske politike JUU in stavlja v dolžnost glavnemu in izvršnemu odboru, da se pri svojem bodočem delu striktno držita vseh načel, iznešenih v njej.

2. Vzdrževanje narodnih šol naj preide na državo, a dokler se to ne izvede, naj pobirajo davčni organi poleg državnega davka tudi šolske doklade in sprejete vsote oddajajo neposredno krajevnim šolskim odborom koncem vsakega meseca.

3. V smislu § 35. zakona o narodnih šolah naj se vnese v državni šolski fond vsako leto predvidena vsota za graditev novih šolskih poslopij, ki bodo ustrezala higiensko pedagoškim zahtevam in narodnim potrebam.

4. Iz državnega fonda naj se gradijo prvenstveno šolske zgradbe v onih krajih naše države, kjer jih ni, da se s tem omogoči šolanje vseh za šolo, odraslih otrok.

5. Narodna šola naj bo popolnoma avtonomna, odvisna samo od šolskih in ne od upravnih oblasti.

6. Šolsko nadzorstvo naj se oddvoji od upravnih oblasti in naj se za šolske nadzornike postavljajo po izbiri glavnega prosvetnega sveta edino učitelji, ki so se s svojim delom v šoli in izven nje še posebno izkazali.

7. Šolski upravitelji naj dobijo, kot vsi načelniki ostalih uradov, nagrado za svoje zvanje.

8. Zahtevamo: da razvija otrok v šoli svobodno vse svoje duševne in fizične moči, nadalje znižanje števila otrok v razredu v smislu § 51. zakona o narodnih šolah, ustanavljanje šol za defektno deco, obvezno osemletno šolanje brez olajšav, onemogočanje uporabljanje otrok za fizično delo, socialno-zdravstveno zaščito in skrb za otroke, šolanje in oskrbovanje otrok z vsemi šolskimi potrebščinami.

9. Učni načrt in program narodnih šol naj ustreza sodobnim zahtevam pouka in narodnim potrebam.

10. Po principu: enake dolžnosti, enake pravice, naj se vrnejo vsem poročenim učiteljicam polne draginske doklade in stanarina.

11. Prav tako naj se prizna pravica na stanarino vsem onim učiteljem(icam), ki so dodeljeni ministrstvu prosvete, banskim upravam, šolskim nadzornikom in meščanskim šolam.

12. Vsemu upokojenemu učiteljstvu naj se izplačuje akontacija na pokojnino in to po službenih letih, dokler se jim pokojnina ne regulira.

13. Učiteljstvo naj dobiva ob priliki premeštitev po službeni potrebi takoj potno akontacijo in naj ne mora na novo mesto toliko časa, dokler je ne prejme.

14. Vsem učiteljem(icam), ki so služili v onih krajih, ki so po osvobojenju 1912. in 1913. leta pripadli Črni Gori, naj se priznajo tako zvana beneficijalna leta službe za pokojnino, kot je bilo to v prejšnjih letih že priznано.

15. Predpis § 258. uradniškega zakona naj se uveljavi in omogoči učiteljstvu, da dobi brez vsakršnih posebnih omejitev V. položajno skupino, kot velja to za ostale državne uradnike iste kvalifikacije.

Ali ste že član

Učiteljske tiskarne?

16. Učiteljstvu, ki je po čl. 7., točka 2. uradniškega zakona od 1923. leta uživalo zvišane prejemke za 10 %, a katero pravico jim je uradniški zakon iz leta 1931. vzel, naj se ti zvišani dohodki ponovno vrnejo.

17. Nad vse in bolje od vsega zahteva jugoslovansko učiteljstvo popolno svobodo meščanskih pravic, stalnost svoje službe in pravičen disciplinski postopek. Samo svobodni in stalni učitelji morejo s svojim delom zapustiti vidne kulturne sledove za seboj. Samo, ako ne misli na svoje premeščenje, se more učiteljstvo popolnoma posvetiti delu v šoli in izven nje. Ako se sedaj v pogledu stalnosti ne more ničesar ukreniti, je moralno etična potreba, da se učiteljstvo v pogledu disciplinskega postopka popolnoma izenači z vsem ostalim uradništvom in uveljavijo tudi zanj, kakor za vse ostalo uradništvo, disciplinski predpisi iz §§ 183.—274. uradniškega zakona iz leta 1931. Pri takem disciplinskem postopku, kot ga ima učiteljstvo sedaj, se ustvarja prepričanje, da je ono izveto od pravice in pravičnosti, da je zanj vzpostavljen težak in izjemen režim in da kazni nad učiteljstvom ne služijo kot vzgojno sredstvo.

18. Jugoslovansko učiteljstvo protestira proti intervencijam nepoklicanih faktorjev in zahteva premeščenje učiteljstva potom razpisa in samo v času šolskih počitnic, zahteva tudi avtomatično napredovanje po skupinah.

19. Učiteljem bojevnikom naj se priznajo vojna leta za napredovanje po skupinah in za upokojeve.

20. Učiteljstvu, ki je bilo odpuščeno iz službe zaradi nepoloženega praktičnega učiteljskega izpita, naj se dovoli, da polaga še enkrat ta izpit, ker med odpuščenim učiteljstvom je mnogo takih, ki niso bili na izpiti niti poklicani, dasiravno so se pravočasno javili, a dokler ne položijo praktičnega učiteljskega izpita, naj se vse odpuščeno učiteljstvo kot začasno vrne v službo.

21. Jugoslovansko učiteljstvo je delovalo doslej izven šole ne samo vsled dolžnosti, nego tudi po svojih idealnih pobudah, ampak z ozirom na to, da je to delo mnogim učiteljem prineslo namesto priznanja razočaranje, zato zahteva jugoslovansko učiteljstvo, da se to delo normira, sistemizira in zaščiti pred vsemi nezdavirami vplivi.

22. Učiteljstvo naj prejema svoje prejemke redno vsak mesec isti dan.

23. Ukinemo naj se sprejemni izpiti za gimnazijo.

24. Nagradi naj se ono učiteljstvo, ki deluje v šolah z nerazdeljenim poukom.

25. V službeni leta naj se vračuna doba od dne položenega praktičnega učiteljskega izpita pa do sprejetja novega uradniškega zakona onim učiteljem(icam), ki so ta izpit položili v letu 1930.

26. Osebam, ki so prešle iz službe srbske pravoslavne cerkvene avtonomije v državno službo, naj se ta leta, priznana jim za napredovanje, priznajo kot efektivna v državni službi odslužena leta vračunajo v pokojnino.

27. Podoželsko učiteljstvo naj se prevede v drugi plačilni razred.

Le sodelovanje prav vsega učiteljstva v stanovski organizaciji bo pripomoglo do popolnih uspehov borbe za naše pravice.

Nedaleč od italijanskega zavoda stoji v stranski ulici še mogočnejša, modernejša stavba. Na strehi plapolala poleg bolgarske nemška državna in hitlerjevska zastava. To je nemški zavod.

In še mi pokažejo nad »borovo goro« (borov gozd), ki se lahko dviga na južni strani nad Sofijo, belo palačo — francoski institut. Angleži vzdržujejo tudi svoj zavod. Enaki zavodi so tudi po drugih bolgarskih mestih.

Bolgarka, gimnazijska profesorica, ki mi je to pojasnjevala, je še rekla: »Vidite, vse mogoče jezike študiramo na Bolgarskem; popolnoma pa zanemarjamo bratske, sorodne jezike.«

»Sedaj bo bolje,« ji pravim. »Kulturno, gospodarsko in politično zблиžanje nas bo prisililo, da bomo mislili tudi na pouk bratskih jezikov.«

»Do tega mora priti,« pritrdi moja sobesednica.

Novosadska župa je na povratku iz Sofije vzel s seboj dva Junaka-naraščajnika, da preživita počitnice v sokolski ferialni koloniji ob jezeru Palič. S tem je dana inicijativa, da se ta način zблиževanja in upoznavanja med Bolgari in nami smotreno organizira. Urediti bi bilo treba izmenjavo srednješolske in akademske mladine. In kako bi se obnesla organizacija daljšega letovanja jugoslovanskega učiteljstva v Bolgariji in bolgarskega pri nas?

D. M.

Kern Ivan, osemdesetletnik

Tiho in skromno slavi te dni svoj 80letni življenjski jubilej g. Kern Ivan, šolski upravitelj v poklju.

V Trbovljah, kjer je služboval kot učitelj in šolski upravitelj polnih 41 let, se ga ob tem visokem življenjskem jubileju s hvaležnostjo spominja 5 šolskih generacij, ki jih je z vso očetovsko ljubeznijo učil in vzgajal v viharni dobi narodnega preporoda, ko je naša mladina začutila vso težo narodnega robstva ter se začela otresati okovov suženjstva, pa tja v leta narodne svobode, ko je bilo treba mladino pravilno vzgajati v iskrenem domoljubju, kar je bilo zlasti v prvih povojnih letih silno težko in naporno zlasti v industrijskih revirjih.

Kakor je naš sivolasi jubilar to svojo rodoljubno nalogo razumel izvrševati očetovsko v najtežjih prilikah in najnevarnejših okoliščinah pred vojno in med vojno, tako je tudi v svobodni narodni državi po preobratu zastavil vse svoje sposobnosti in vrline v službi svobodne domovine.

Jubilant je bil rojen 19. avgusta 1855 v Žejah pri Kamniku kot sin malega kmeta. Osnovno šolo in 7 razredov gimnazije je dovršil v Ljubljani, nato pa se je odločil za učiteljski stan. Dopršil je učiteljske v Ljubljani, nakar je bil pozvan v vojaško službo. Po dovršeni vojaški službi je bil dodeljen kot učitelj vojaški sirotišnici v Fischau pri Du-

najskem Novem mestu. Tu je leta 1880. našel svojo prvo življenjsko družico Dreyer pl. Löwenhelm. Odtod je bil premeščen na šolo v Trbovljah-Vode, kjer se je začelo njegovo plodonosno delo. Po njegovi zaslugi se je priznala vođenski šoli leta 1883. javnost. Ta šola je bila takrat še skromna dvorazrednica, a po njegovem neumornem delovanju in prizadevanju se je tekotom dolgih let razširila v moderno 8razrednico.

Med vojno mu je umrla njegova prva soproga, nato pa se je leta 1917. drugič poročil s sedanjo svojo življenjsko družico gospo Ireno, rojeno Kahl, s katero preživlja v največji harmoniji jesen svojega življenja v Celju.

Da je bil jubilar učitelj, kakršnih bi narod mnogo potreboval zlasti v onih težkih dneh narodnega robstva, ne bomo ponovno naglašali, kajti to dovolj izpričuje globoko spoštovanje, ki ga goji prebivalstvo trboveljske doline od tega zaslužnega šolnika, katerega mu čestitamo tudi mi ter mu želimo ob redkem življenjskem jubileju še mnogo let sreče zdravlja in zadovoljstva.

Božič Adalbert.

Odlomki iz popotne beležnice

Šest tisoč Sokolov se je razlilo po Sofiji. Šest tisoč Jugoslovancev je žvelo pet lepih, svetlih dni v svobodnem, neorganiziranem in

neprisiljenem kontaktu z masami bolgarskega naroda.

Pred mogočno katedralo Aleksandra Nevskega se je slikala skupina Junakov in Sokolov. Tu sta se seznanila poručnik Sokol iz Maribora in major Junak iz Burgasa...

Srečal sem Splitčana v živahnem razgovoru z Junakom iz Varne. Primorec od Jadranskega morja in Primorec z obal Črnega morja sta si podala roke...

Rudar iz Pernika je spoznal svojega bosaanskega tovariša in šumadinskemu seljaku so se zaiskrili oči, ko je plesal kolo med seljaki iz okolice Vidina.

Da, junaški zlet v Sofiji ima svoj velik uspeh tudi v tem, da je omogočil prvo srečanje v masah med bratskima slovanskima narodoma Balkana.

V tretji progimnaziji, kjer so imele svoj stan slovenske župe, je Junakinja prodajala note junaške himne. Učiteljica je. Povprašam jo, če pozna našega Luko Epitropova. Seveda ga pozna in mi ga kar predstavi, kajti stasit Junak, ki je bil z družbo Sokolov v živahnem razgovoru, je naš Luka. Izročim mu intonačno piščalko in »Grlico«, pošiljko tov. Šuligoja. Obojega je zelo vesel. Pozdravlja vse svoje znanke.

V ulici Oborište stoji velika palača. Nad vhodom se blešči napis »Istituto pro Oriente — Leonardo da Vinci«. Zvem od svojih bolgarskih znancev, da ima »Istituto pro Oriente« italijansko progimnazijo in gimnazijo.

Vrnimo učitelja šoli in narodu!

Življenje rodi delo, iz dela izhajajo uspehi. Idealna in ideološka stremjenja se odlagajo na boljše čase in razmere, menjavajo se z dnevnimi skrbmi. Razbite in nepovezane moči se zastoj lomijo in drobijo. Večkrat druga drugo preganjata ali ovirata.

Življenje pa teče in ne čaka. S seboj pri naša nove naloge, nove probleme, odvarja nove vidike. Ljudje vedno upajo. Čaka se na spremembo razmer, boljše stanje in s tem na novo vero in optimizem. Vseeno je, ako je mnogo izostalo, se izpustilo — izgubilo. Pridobilo se je izkustvo: Vemo, kaj ni dobro delati, česa se je treba varovati, v kaj se ne sme zapasti in kakšne primere posnemati.

Ni treba, da nas iznenadijo in plašijo bilance zadnjih let. Nasprotno! Prav radi tega se moramo zavedati, kako nujno potrebna je šele sedaj naša moč, naša organizirana moč, posebno zato, da si priborimo vsaj nekaj izgubljenega, nadoknadimo opuščenost, a še posebej, da sistemiziramo ono, k čemur je treba težiti in kar je treba vstvarjati.

Za idealna in ideološka stremjenja, ki so bila doslej pod silo razmer odrinjena v stran, a predstavljajo učiteljevo delo in vsebujejo resnična duševna doživetja, je treba zbrati raztresene moči in voljo, jih čvrsto medsebojno povezati, da se več ne razpršijo in zlomijo v borbi osebnosti — nego se spopolnjujejo in zlivajo v delu za načela in principe.

Jasno je, da smo si drug drugemu najpogotnejši. Ni treba torej iskati več onih posameznikov »dobromislečih« prijateljev, ki so delali usluge čim, da bi drugim škodovali, dvigali enega preko vrste in zaslug, da bi zapostavljali in ponižali drugega — večkrat boljše in zaslužnejšega. Videlo se je in dokazalo, da so ti »veliki učiteljski prijatelji«, ki so v vrsti sledili drug drugemu pred ministrstvi, noseč spiske in deleč usodo našo in naših rodbin, a ko so prišli na vrsto, so šle brzojavke na vse strani, in z brzojavkami se je na njihovo zahtevo reševala naša usoda in usoda naših otrok.

Režimi, ki so se nam predstavljali kot »edino učičavni, napihnjeni z velikimi in močnimi atributi, ne samo da nam niso bili prijateljski, nego so hoteli ustvariti iz nas ljudi brez svobodne volje, navadne dninarje, a za nagrado so prihajale suspenzije naših priborjenih pravic, degradacije narodnih učiteljev in narodne šole. Dominiral je princip režima in osebnosti, na škodo načel in splošnih vrednosti.

Pokazalo se je in dokazalo, da je bila ta praksa slaba in nevarna. To je mnoge nas odtrgalo s pravih potov in ciljev, h katerim se morajo približevati in h katerim morajo težiti narodni učitelji. **Mi smo potrebni sebi in narodu. Vrniti se moramo k našemu dobremu narodu, služiti njegovim vitalnim potrebam in idealom, a nikoli osebnostim in režimom.**

Prav zato, ker smo potrebni narodu, ker je treba, da se k njemu povrnemo, ker nosimo ime narodnih učiteljev, je naša dolžnost, da

po takih skušnjah rešujemo in narod i sebe. Poznati moramo sami sebe, očistiti moramo svojo vest, zvišati svojo misel, dvigniti svojo misijo, zbrati moči, da bi preko sebe, s svojo zavestjo, vestjo in čistoto pripadali samo taki našemu narodu, njegovi šoli in njegovim otrokom.

V brezpotju ljudje grešijo. V malenkostnih borbah ni pravega junaštva, navdušenja in resničnega samozatajevanja. Ni niti onega duševnega zadovoljstva, ki se občuti, čeprav se trpi. Malenkostne borbe dušijo ljudi, njihove ideje in ideale. Žrtve v teh borbah so brez koristi in brez pomena, dasi so težke in mučne.

Razen v vojnah, niso utrpeli jugoslovanski učitelji v nobenem slučaju toliko žrtv, kot za časa volitev. Z vojnimi žrtvami smo se ponašali. One so rešile naš narod in mu dale svobodo. Bile so potrebne in neizbežne. To so bile žrtve v dobro našega naroda. Bile so nam prizadejane v borbi proti našim sovražnikom. Služile bodo kot primer bodočim pokolenjem, kot čast našega stanu.

Komu so bile potrebne in kakšne koristi so prinesle učiteljske žrtve, njihovi odpusti in premeščanja pred koncem in tekom šolskega leta? Narodu, narodni šoli in državi? Ali je to interes naroda? Mučno nam je in težko, da vprašamo: »S kom smo se borili in komu smo bili savražni, da se tako brezobzirno udari po nas in po naši vesti, po naših rodbinah in našem imenu?«

Vendar smo ponosni na svoje žrtve, prav tako kot na one iz vojne. Mnoge naše preganjalec že vidimo v Našicah, druge pred Našicami, a vsekakor bo prišla vrsta tudi na one, ki se še skrivajo za prisiljenim zaupanjem. Naša vloga mora biti v miru ravno taka, kot v vojni. Z narodom v dobrem in v slabem, proti vsem koristolovcem, narodnim in našim sovražnikom.

Nočemo govoriti o splošnih izgubah našega stanu, ki so narodnega učitelja degradirale na vlogo in službo birača, a njegovo ministrstvo hoteli zamenjati z volilnim agitacijskim lokalom. Nismo se dali zavesti in v kolikor so take slabosti obstojale, je pač že čas, da se jih osvobodimo. Čas je, da se umetne in škodljive spono opustijo, ker je to v interesu ugleda narodnega učitelja, v interesu službe, ki jo on vrši v dobro naroda in njegovega naraščanja, bodočih naših državljanov ter da se najde pravo razumevanje in nujna pomoč.

To pomoč bomo našli v vseh prijateljih naroda, v našem narodu, in tudi nadalje zaslužili z našim vdanim in nesebičnim delom. Moč za to bomo črpali v dokazanem resničnem patriotizmu napram vsemu, kar naš narod dviga, krepi državo, v ljubezni do vsega lepega in koristnega in plemenitega, a na zadnje v našem skupnem organiziranem delu za splošno dobro — proti osebnim koristolovcem, za principe — proti osebnim in režimski službi.

Vrnimo učitelja šoli in narodu!

Kočevje napada

Uradno glasilo manjšine na Kočevskem bi rado zmanjšalo vtis našega članka o zlorabah, katere so običajne ob izvajanju § 45. šol. zakona — zlasti na Kočevskem. Članek ni podpisan in ker je objavljen na ugodnem mestu — smatramo, da izraža misljenje organizirane narodne manjšine in samo vsled tega zasluži nekaj stvarnih pripomb.

Glasilo manjšine nam v splošnem očita četrto grehov. Pravi, da smo z objavo članka — »§ 45. na Kočevskem« žalili nekatere članee JUU; trdi, — da samo »iz neba padli jezikoslovci« mislijo, da ne razume mali Kočevjar svojega učitelja, ko mu ta govori v knjižni nemščini; — zavrača našo trditev, da bi se hoteli okoriščati Kočevjarji s prirastkom iz mešanih zakonov, češ ti ljudje itak niso dosti pridni... Končno nam očita, da ne razumemo v čem je pravi vzrok trenja med Nemci in Slovenci na Kočevskem in pove, da ni borbe radi § 45. šol. zakona, nego zato, ker je nemški živelj premožen, bogat...

Trditve, da je naš članek v »Učiteljskem tovarišu« žaljiv za nekatere članee JUU — ni m nobene osnove. Dejstvo, da se § 45. šol. zakona zlorablja na Kočevskem, ne more biti žaljivo za naše organizirane tovariše in tovarišice — četudi Nemce po pokolenju, kajti nekam neverjetna bi bila misel, da bi se dobil na Kočevskem učitelj — jugoslovanski učitelj — četudi Nemec! — ki bi sodeloval pri zlorabi gotovih določil šol. zakona. V primeru pa, da bi se res dobil tak učitelj, potem naj veruje vodstvo narodne manjšine na Kočevskem, da članska legitimacija nekaterih ne bo ovira, da bi jugoslovansko učiteljstvo ne storilo svoje dolžnosti.

Gostobeseden in dolgočasen je uvodnik glasila naših Kočevjarjev, ko nam v pozni učene nega jezikoslovca razlaga, kaj mislijo o svoji materinščini voditelji Kočevjarjev, odnosno nekateri učenjaki. Nas veliko ne zanima, če trdi velenemško orientiran Kočevjar, da je njegova materinščina samo nemško narečje. Še manj nas zanima, s kakimi govorniški cvetkami strežejo drug drugemu jezikoslovci doma in v tujini. Nas zanimajo za prvi vrsti praktične posledice vleznot, da poučujemo na Kočevskem manjšino pod firmo materinščine v jeziku, kateri ima s to materinščino le toliko skupnega, kolikor je potrebno za vabo — zgovornarjem-jezikoslovcem, ki se zanimajo za razvoj nemškega jezika. Ta, res vleznot, ima za naš narod in za našo državo neprijetne politične posledice: propagandne pohode na Kočevsko od strani ljudi, ki samo zato govoré razumno mladini na Kočevskem, ker jo je jugoslovanska šola naučila na knjižno nemščino. Našega — sicer gotovo lojalnega

Kočevjarja je — opisana pomoča jugoslovanske prosvetne uprave spremenila v agresivnega — Nemca.

Uvodnik »Kočevjarce« pa prinaša tudi nekaj pozitivnega za našo javnost, — sicer malce sramežljivo podano odpoved skupne strehe onim, ki so iz mešanih zakonov. Ta »plus« knjižimo z odkritim veseljem, toda prosimo, naj ne ostane vodstvo narodne manjšine samo pri — besedah. Mi sicer radi verjamemo lepim besedam, toda ljubša so nam skromna dejanja. Naj tudi dejansko odpovedo skupno streho naši boljše usode vredni Nemci — gospodi iz »mešanih zakonov«, pa bo sožitje Slovencev in res čistokrvnih Nemcev takoj naravnost — prijetno. Kajti slovenska javnost razume, če čistokrven Nemec ljubi in brani svoj jezik, svojo narodnost; — organiziran nastop čistokrvnih Nemcev za ohranitev manjšinskih pravic — pa magari v »Kulturbundu«, ne bo ovira za složno sožitje manjšine in večine. Priznamo pa, da ne vidimo radi v višji hierarhiji organizirane manjšine gospode iz »mešanih zakonov«, še manj pa ljudi s pristnim slovenskim imenom, katerega pači — nemški pravopis, in ljudi s skromnim, da... bolj skromnim znanjem nemškega jezika, katero skromno znanje ostane prikriti Kočevjarju samo zato, ker — ne zna nemški.

Na zadnje mesto smo pustili odgovor na neosnovano trditev, da je trenje med Nemci in Slovenci, ker je Nemec premožen, gospodar, Slovenec pa, da... bolj skromen najemnik, delavec, oglar, hlapec, dekla...

Gospoda tam okoli »Kočevjarce«, ali ste mislili že na to: koliko posestnikov, Kočevjarjev, imate danes in koliko ste jih imeli — recimo pred desetimi leti? Ali zbirate in vodite statistiko o zadolženih kmetijah? Ali ste že mislili na dan, ko bo eventualno dvignjena »kmetška zaščita« povzročila majhen potres, — ko bo izpod razvalin nekdanjega bogastva začudeno gledal čistokrvni Nemec na oni svet, ki bo poznal ubogo bivše posestnike, Nemce, in še vedno bogato gospodo iz »mešanih zakonov«?

»Kočevjarca« ne vidi, ali ne sme videti? — da težkega kmetkega dela manj vajeni Nemci na Kočevskem — brez podpore svojcev iz tujine ne morejo izhajati iz dohodkov poljedelstva in živinoreje. Ne vidi, da sta pokopana stara miselnost in stari način življenja. Nekateri sicer kličejo v imenu kljukastega križa oboje na beli dan, toda samo v pogubo svojcem. Bodočnost je na strani onih, doslej »čistokrvnih« družin, ki brez ozira na grešno-blazen odpor nekaterih vidnih voditeljev rešujejo družinsko last in po ne naravnih zakonskih zvezah okuženo družinsko kri — s po-

močjo mešanih zakonov. Od sovražne propagande neokužen nemški živelj vzame, da ohrani svojo kmetijo — Slovence zeta — Slovenko nevesto. Taki zakoni prinašajo pomlad, taki »mešani zakoni« regenerirajo, pomlajajo to, kar je smrtno bolno. In naraščaj iz takih »mešanih zakonov« mora biti naš. Za tak naraščaj se borimo; tak »Malnerič« nam je brat, ker dela, tak »Vrtičič« je vreden naše podpore, ljubezni in če je treba tudi svara, ker orje, seje. Ono gospodo iz »mešanih zakonov« in gospodične, kateri in katere mešajo pojmi

Nekaj besed o kinu in filmu

Poleg šole, gledišča, knjig, listov in radia je danes brez dvoma važen vzgojni faktor tudi kino.

Pred nekaj leti smo imeli kinematografe samo po mestih, danes je drugače. V naši državi je po zadnji statistiki 336 kinov, od katerih je 246 zvočnih. Po statistiki, ki nam jo je dal na razpolago prosvetni oddelek banske uprave, je v naši banovini danes 43 kinov, od katerih je le še 8 nemih. Vsi ostali so zvočni. V vseh teh kinematografih je nad 10.000 sedežev. Večina kinematografov je last S. K. J., Rdečega križa in drugih društev in le razmeroma malo jih je last zasebnikov.

V 7 kinematografih v naši banovini se vršijo predstave enkrat ali večkrat dnevno v 8 trikrat tedensko, v 16 dvakrat tedensko, v 8 tedensko, v 3 dvakrat mesečno, v 1 od slučajno do slučajno.

V 26 kinih se vršijo predstave stalno skozi vse leto, v 17 pa samo sezonsko.

Vidimo torej, da se je kino v splošnem dobro razvil tudi v našem podežlju. Predstave so razmeroma dobro obiskane. Med gledalci je mnogo tudi naše mladine in prav v letih, ko zna film močno vplivati tako v dobrem kot v slabem smislu. Zal, da je dobrih filmov pri nas razmeroma malo, tako da je kino za našo mladino prej prokletstvo kot blagoslov. O tem govori dovolj zgovorno naša kriminalna kronika.

Imamo sicer v Beogradu filmsko cenzuro, ki ni nič manj stroga kot je taka cenzura v drugih državah. Mnogi filmi se pri nas ne smejo proizvajati ali pa se dajajo v skraćeni obliki, in to bodisi iz političnih ali moralnih vzrokov. Tudi imamo pri banovini in srezih ljudi, ki imajo nalogo voditi kontrolo nad filmskimi predstavami, kljub temu pa ne moremo biti zadovoljni z repertoari naših kinematografov.

Kje tiči vzrok? Največ v svetovni filmski produkciji, ki kljub silni poplavi nudi le malo izbire zares dobrih del.

Švedi in Noveržani, ki so producirali nemi film dobre kvalitete, so ob zmagoitem pohodu zvočnega filma utihnili. Močno se je

»delo« in »šovinizem«, kateri kosijo ob zvočnih harmonike in plešejo popoldne ob šestih v času največjega poljskega dela, da, te goskodi in teh »gospodičen iz »mešanih zakonov« ne maramo. Toda, naj nam ne zameri — neolikano ošaben uvodničar »Kočevjarce«, če povemo, da ti gospodje in take gospodične so tudi po mnenju poštenega nemškega življa na Kočevskem le malopridneži, brez ozira na šaržo v organizaciji. Morda je mislil uvodničar na te, ko si je dovolil dovtip o čevljarju, kateri naj sodi — kopita?

Julij Kovač.

razvila filmska industrija v Rusiji, kjer je dandanes film na višku. Zal pa da nam je zaradi komunistične tendence ruski film skoro popolnoma nedostopen. Prav tako so začele uporabljati film v politično propagandno Italija in poslednji čas tudi Nemčija. Naša lastna produkcija je komaj v porajanju. Izdelujejo se le kratki kulturni in propagandni filmi. Za večje filme ni dovolj sredstev. Tudi je uporaba filmov pri nas premajhna tako, da se ogromni stroški ne izplačajo. Še drugi, večji narodi si tega ne morejo privoščiti. Tako smo navezani skoro izključno na tuj film in predvsem na ameriški.

V preteklem letu je bilo izdelanih v naši državi sicer 107 filmov, vendar pa znaša ta domači izdelek po dolžini le 3,3% od danih filmov. Iz tujine smo dobili 639 filmov. V odstotkih zavzema ameriški film pri nas 59,5%, nemški 26,5%, naš lastni, ruski, češki in francoski film tvorijo pa le malenkosten odstotek.

V naši banovini je to razmerje nekoliko bolj v korist nemškega filma, gospoduje pa tudi tu oblastno predvsem ameriška produkcija.

Ameriška filmska podjetja pa ne vodijo pri delu kaka idealna stremjenja, ampak predvsem hrepenenje po čim večjem zasluhu. To se filmu pozna. Kljub tehnični dovršenosti je le redek film lep in vzgojen, pri večini se opaža stremjenje, ugajati za vsako ceno. In zato se skuša vselej prilagoditi okusu široke publike in tako daje potuho nizkim instinktom, s tem, da nam servira obilico pustolovščin, dekadentnega luksusa, nagote, osladne sentimentalnosti — skratka cenenih senzacij tako v slikah kot v glasbi. Takemu filmu so napovedali ponekod že hud boj. V Ameriki sami vodijo katoliške organizacije točen seznam nemoralnih filmov in jih bojkotirajo. V nekaterih državah so prepovedali šolski mladini, da zahaja v kino, v Romuniji so za mladino pod 18 letom sploh vsi kinematografi zaprti. Mogoče so te odredbe pretirane.

Zaradi kvarnih posledic, ki jih pozročijo slabi filmi, pa je skrajni čas, da smo tudi mi pri izbiri filmov bolj previdni.

Splošne vesti

ŽELJE MLADIH UČITELJEV.

»Jutro« je v svoji 198. številki, dne 28. avgusta t. l. na strani 3, prineslo pod zgornjim naslovom krajši nepodpisan članek, ki ga je prejel iz vrst mladega učiteljstva. Pisec članka toži, da se JUU ne poteza v zadostni meri za interese mlajšega učiteljstva ter se opira pri tem na sarajevsko resolucijo. Konkretno navaja težek položaj učiteljev, ki morajo po sili zakona podajati pred odhodom na odslužitve kadrskega roka ostavko na svojo službo, po odslužitvi vojne obveze pa vlagati ponovno prošnjo za sprejem v državno službo. Zaradi tega ne izgubijo le časa, prebitega v stalnem kadru, marveč tudi čisto dolgo dobo čakanja na rešitev prošnje za ponoven sprejem. Pisec postavlja zahtevo, da bi bila dolžnost učiteljske organizacije, doseči za učitelje v stalnem kadru vsaj brezplačen dopust, da bi se mogli po odslužitvi vojaškega roka brez prošenj in čakanja vračati na svoja stara mesta. V zaključku članka navaja sledeči stavek: Če JUU tega ne more ali noče doseči, potem res ne vem, zakaj naj bodo stotine mladih učiteljev še nadalje njegovi člani.

Ne čutimo se dolžne odgovarjati piscu, ki, kakor je s svojim člankom dokazal, ne zasluži objav v učiteljskem stanovskem tisku, kjer bi našel za svoje želje zadovoljivo pojasnilo. Sledeče pojasnilo podajamo za našo objektivno javnost in predvsem za naše mlade, na tem vprašanju zainteresirane kolege.

Res je, da sarajevska resolucija ne omejuje nikjer težkega položaja učiteljev, ki morajo na odslužitve kadrskega roka, ne omejuje pa tudi še več drugih aktualnih šolskih in stanovskih vprašanj. Vsa ta vprašanja pa so predložena naši centralni organizaciji kot sklepi banovinskih skupščin v administrativno rešitve.

O delu stanovske organizacije na ureditvi gornjega za vse mlade učitelje važnega vprašanja, je poročal tajnik sekcije v svojem poročilu za banovinsko skupščino v Ljubljani. V »Učit. tovarišu« števil. 1. z dne 4. julija t. l. je na 3. strani v tretji koloni objavljeno pod naslovom »Učitelji na odslužitvi kadrskega roka« sledeče:

»V korist učiteljev, ki so po dosedaj veljavnih zakonskih določbah dolžni dati ob vpoklicu v stalni kader ostavko na državno službo, je skušala sekcija uveljaviti sklep zadnje banovinske skupščine. Prizadevala se je, da bi prišla v finančni zakon določba, da se tem učiteljem odobri za čas, ko služijo svoj kadrski rok, potreben dopust in se po dovršitvi te svoje vojne obveze vračajo na svoja prvotna mesta. Ta naj bi za čas njihove odsotnosti zasedali učitelji dnevničarji, ki bi prejimali svojo nagrado iz drž. blagajne na račun učitelja v stalnem kadru. Ministrstvo

je to stališče simpatično sprejelo in je, kakor smo informirani, obstojal načrt, da se predloži ta predlog že meseca aprila finančnemu odseku za finančni zakon.«

Delovni program, ki ga je določila zadnja banovinska skupščina v Ljubljani, obsega med drugimi tudi sledečo točko: »Učiteljem, ki služijo v kadru, naj se dovolj dopust ter naj se jim službena mesta rezervirajo. Službena doba naj se jim šteje.« (»Učit. tovariš« števil. 2. z dne 18. julija 1935., str. 2.)

Čitatelji naj sami presodijo upravičenost neznanega mladega pisca, ki toži v »Jutru«, da JUU ne podpira interesov mladih učiteljev.

SLOVENSKEMU UČITELJSTVU!

1. septembra t. l. bo na Poljani pri Prevaljah celodnevne ljudski tabor s sledečim sporedom: Popoldne: 1. Ob 9.30 prihod povork na Poljano. 2. Ob 9.45 posvetitev spominskega knežjega kamna in slavnostni govori. 3. Ob 10.15 sv. maša ob spominskem kamnu. Popoldne: 4. Ob 13.30 bo 200 ljudi iz Mežiške doline uprizorilo slavnostno ljudsko igro Franceta Brenka »Poslednji ustoličenec«.

Delo nam v veličastni kompoziciji prikazuje težke usodne dni iz zgodovine našega majhnega, a žilavega naroda.

Ta ljudski tabor bo velika kulturnovzgojna prireditve ob naši severni meji. Slovenski učitelji in učiteljice, posetite na ta dan spominski knežji kamen, ki stoji na Poljani ob reki Meži! Odzovite se klicu onega dela naše lepe koroške zemlje, ki je po plebiscitu edini še ostal v svobodni Jugoslaviji. Slovensko učiteljstvo odzovi se iskrenemu vabilu in pridite! Koroško ljudstvo Vas pričakuje! Podrobne informacije v dnevnem časopisju in po radiu!

— Učiteljska samopomoč v Ljubljani je nakazala Učiteljskemu domu v Ljubljani 5000 dinarjev in postala njegova velika dobrotnica. Naj bo njen čin svetel zgled, kako se medsebojno podpirajo naše gospodarske ustanove in si izkazujejo pomoč, ko je druga ustanova v stiski in potrebi. Tovarišice in tovariši, pristopajte k Učiteljski samopomoči! Načelstvu najlepša zahvala!

— Ciril-Metodova družba v Ljubljani je postala velika dobrotnica Učiteljskega doma v Ljubljani, ker mu je dovolila izdatno enkratno podporo 5000 Din. Ta dar družbenega vodstva naj se smatra kot priznanje celokupnemu učiteljskemu za marljivo delovanje na narodno-obrambno polju in hkrati kot spodbuda za nadaljnje delo za družbo sv. Cirila in Metoda. Učiteljski dom se ugledni družbi za dar najiskreneje zahvaljuje in prosi tovarišice in tovariše, da podvzame svoje delo zanj.

— Učiteljsko društvo za mesto Ljubljano je poslalo Učiteljskemu domu v Ljubljani 2000 Din kot redni prispevek vsega v društvu organiziranega učiteljstva. S tem kaže ljubljansko učiteljstvo, ki mu bo Učiteljski dom najmanj služil, veliko umevanje, dočim stoji učiteljstvo z dežele, ki bo imelo od doma največ koristi, mirno ob strani.

— Sprejem učencev v Državno moško obrtno šolo za pletarstvo v Ptuj. Ta zavod ima namen izvežbati praktično in teoretsko v pletarstvu in vrbovstvu učence obojega spola in jih usposobiti za pletarske pomočnike. Slednjim pomaga po dovršeni učni dobi do zaslužka, ako ne bi mogli pletarstva izvrševati, kot domače obrti, na svojih domovih. — Vpisovanje traja do 1. septembra t. l. in se lahko izvrši tudi pismeno. Prijava, kolektivna z Din 5.—, mora vsebovati krstni list (dokaz, da je učenec star najmanj 12 let), domovnico, odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo (dokaz o dovršenih najmanj 6 razredih osnovne šole), izjavo staršev ali varuha, s katero se zavezujejo, da bodo vzdrževali gojenje in potrdilo davčne uprave o višini neposrednih davkov roditeljev. Pouk se prične v četrtek, 5. septembra t. l. ob 8. uri.

— Članom dolžnikom dravogradskega učiteljskega društva. Zadnjič Vas opozarjam: plačajte zaostalo članarino! Čakam še do 5. septembra. Radi Vas še sedaj ne morem poravnati dolga napram sekciji v Ljubljani! Ali je to tovarišstvo, da prejemate »Učit. tovariša« in »Popotnika« na račun vestno plačujočih tovarišev? — Pišite po položnice, če jih nimate! — Blagajničarka.

— Himen, V ponedeljek, 12. t. m. sta se v Sodražici poročila g. Kuharič Tine, šol. upr. v Ovčaku in gđ. Perovšek Štefica, iz ugledne sodražiške družine. Bilo srečno!

— Tovariši emigranti! V akciji za doseg naših teženj je nujno potreben dokazni material nas vseh, ki smo bili kakorkoli prizadeti. Prosim tovarišice in tovariše, da mi pošljejo podatke o sledečem. — Oni, ki so bili postavljeni v državno službo po 1. aprilu 1931.: 1. Službena doba v inozemstvu. 2. Kontraktualna in dnevničarska službena doba. 3. Datum in položajna grupa postavitve v državno službo. — Vsi prizadeti, tudi oni, ki so bili sprejeti v državno službo pred 1. aprilom 1931.: 1. Doba čakanja na službo. 2. Službena doba na zasebnih šolah (C. M.). 3. Doba narodno obrambnega dela v domačiji. — Oni, ki so napravili natečajni izpit (esame di concorso), naj sporoče še datum tega praktičnega izpita v naši državi. — Računam na zavest solidarnosti. Pri onih, ki so manj prizadeti, se zanašam na zavest dolžnosti do sotovarišev. — Ciril Drekonja, Turnišče.

Učiteljski pravnik

—š Urniki. Na vprašanje R. M., kateri urniki so sedaj predpisani za višjo narodno šolo, sledeči odgovor: Začasni učni načrt in program za višjo narodno šolo je bil predpisan pod O. n. br. 65.764 od 26. VIII. 1932. in je torej za višjo narodno šolo sestaviti urnike po predpisih tega začasnega učnega načrta, ki predvideva za vsak razred višje narodne šole 28 tedenskih učnih ur.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Ljubljani. Tovariši Ignacij Laberenik iz Ljubljane popravlja naš izkaz v toliko, da je on poslal 100 Din le kot poverjenik na šoli, daroval pa jih je tovariš Josip Gorišek iz Ljubljane.

—g Članom Učit. samopomoči. V teh dneh je razposlala združna uprava položnice za nakazilo članskega prispevka za 353. smrtni primer — Bohine Ivana, Ljubljana. Prispevek znaša za samce Din 6.—, za zakonske pare Din 11.—. Čez počitnice se je nabralo dosti zaostankov v članskem prispevku in v podpornem skladu. Poravnajte vse v septembru t. l.! — Člane obveščamo o novem poštnem predpisu, da se sme pisati (natisniti) kaka pojasnila samo na prostem gornjem robu srednjega dela položnice (sporočilo). — Pod-

porni sklad je izčrpan. Vse rešitve od seje z dne 26. avgusta 1935. so odposlane naslovnikom. Za sejo v septembru razpoložljivi znesek (do zdaj neznan) je že od vloženih prošelj zasežen. Nove prošnje se bodo upoštevale v oktobru t. l. Za vračilo podpor uporabljajte položnice z natisom »Podporni sklad«. — Na zadnji seji je bilo več prošelj odklonjenih, ker so se nekateri prosilci oglasili za nove podpore takoj na to, ko so poravnali stare podpore. Podporni sklad mora pomagati velikemu številu potrebnih članov. Prosilcev je vedno dosti. Smatrajte podporni sklad za socialno ustanovo, ne pa za posojilnico.

— Za Socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, za učiteljstvo in njegove sirote so prispevala sreska učiteljska društva: Križevci Din 500.—, Tešanj-Doboj Din 458.—, Slov. Bistrica Din 200.—, Koprivnica Din 500.—, »Kvarner« Aleksandrovo Din 580.—, Vukovar Din 820.— in Jovan Taut Din 50.—, skupno Din 3108.—, prej objavljenih Din 59.465.—, skupna vsota tedaj Din 62.573.—.

Učiteljska fiskarna

—t Čitanke in to prva Fleretova, četrta Rapetova in peta Fleretova še niso dotiskane. Zaradi stavke grafičnega delavstva se je tiskanje nekoliko zakasnilo. Tekom 14 dni bodo vse tri čitanke dotiskane, kar prosimo, da vsi tovariši upoštevajo in nekoliko potrpijo.

—t Zaradi opominov in izterjavanja zaostankov je nekaj šol v zadnjih dveh letih opustilo naročbe pri Učit. tiskarni. Vsakdo naj pomisli, da je povsod enako, kdor kupi,

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

* V ANGLIJI so na shodu »Liginih sekcij za novo vzgojo« obsodili zgrešeno pedagoško šolsko politiko in pokazali na slabe posledice take politike v Nemčiji in Italiji, ker se otroci podrejujejo najrazličnejšim parolam in se s tem uničuje njihova individualnost ter se jih tako pripravljajo za »kanonenfutter«. Vse angleško učiteljstvo je soglašalo s to ugotovitvijo. V Manchesteru na delavskem shodu je bila izražena želja, da naj se podaljša šolska obveznost na 16 let, da naj se omogoči čim več podpor za revne dijake in zvišanje števila mest na srednjih šolah za delavske otroke.

* V HOLANDSKI je bilo v zadnjem času radi štednje ukinjenih 300 šol, a dijaki so bili porazdeljeni po drugih šolah. S tem so postali razredi prenapolnjeni in racionalno delo v šoli je nemogoče. Učiteljske in delavske organizacije so priredile velike protestne shode proti štednji v šolstvu.

* V BOLGARIJI so organizirali pomoč za otroke podeželskih učiteljev, da bi mogli obiskovati srednje šole. Iz državnega denarja se zidajo zanje domovi, kakor naši kolegiji. V načrtu je 8 takih kolegijev. Dva že stojita in sicer v Vidnu in v Čustendilu. Starši plačajo samo stroške za prehrano, ki pa so malenkostni. Mesta za kolegije razpisuje država.

* V BOLGARIJI izhajajo sledeči pedagoški časopisi: »Učilišen pregled«, organ ministrstva prosvete. Cena za inozemstvo 400 levov. Izhaja mesečno, razen julija in avgusta. »Pedagogičeska praktika«, izhaja osemkrat na leto. Cena za inozemstvo 120 levov. Varna, ul. Levski št. 12. »Slobodno vzpitanje« izhaja mesečno. Cena za inozemstvo 120 levov. Sofija, ul. Bačo Kiro, št. 15. »Blgarsko učilišče« izhaja mesečno, za inozemstvo 80 levov. Sofija, ul. Rakovska 162. »Obrazovanje« izhaja osemkrat na leto. Cena za inozemstvo 100 levov. Sofija, ul. Petko Karamelov 126. »Učiteljska praktika« izhaja v osmih zvezkih letno. Za inozemstvo cena 60 levov. Sofija, ul. Solun, št. 55. »Dom i učilišče«, Sofija, ul. Svilenica, št. 5. Izhaja desetkrat na leto. Cena za inoz. 80 levov. »Narodni učitelj«, organ bolgarskega učiteljskega saveza, Sofija, Bulevar. »Hristo Boter« št. 60. Izhaja mesečno, cena za inozemstvo 100 levov. »Učitelj«, glasilo Zveze

mora plačati, če ne plača, dobi opomin, itd. — Upamo in iskreno želimo, da se naši stari, nekdanji zvesti naročniki zopet povrnejo. Jamčimo za dobro blago in dobro postrežbo.

Učiteljski pevski zbor JUU

—pev Članstvu sporočamo, da bo prvi pevski tečaj v tekočem upravnem letu 14. in 15. septembra. Tečaj bo kot običajno v Glasbeni Matici, s pričetkom 14. septembra ob 10. uri. Prosimo, da se tečaja udeležijo vsi člani, ne nastopimo s turnejskim programom v Radio. Ne pozabite prinesiti s seboj note.

Ker bomo že na tem tečaju študirali nov program, vabimo pevce(ke) k pristopu v pevski zbor.

Odbor.

Stanovska organizacija JUU iz društev:

= JUU — SRESKO DRUŠTVO KRANJ bo zborovalo v torek 10. septembra t. l. ob 9. uri na deški narodni šoli v Kranju z naslednjim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Poročila o skupščinah. 3. Poenotena šolstva v srezu; ref. tov. Lapajne. 4. Predlogi in slučajnosti. — Glede na tretjo točko dnevnega reda naj šole počakajo z vpisovanjem v uradne knjige. — Dolžniki se zadnjičkrat opozarjajo, da plačajo zaostalo članarino, sicer bodo brezpogojno črtani iz seznama članov, njihov dolg bo pa iztirjal pravni zastopnik.

bolgarskih pedagoških piscev, Sofija, ul. Nansen, št. 23. Cena za inoz. 80 levov. — V Sofiji obstoja edini zavod za slepe s 79 gojenec. Mesečni stroški za enega gojenca znašajo 600 levov. Zavodi za gluhomane so trije (v Sofiji, Plovdivu in Varni). Zavodi so državni. Mesečni izdatki za enega gojenca znašajo 1562 levov. Domova za mlajše maloletnike sta dva, oba privatna. Gojenci so 103. Mesečni izdatki za poedinca 750 levov. — Naučni inštitut za pedagoške probleme se vodi pri ministrstvu prosvete s sledečimi oddelki: za osnovno šolo, za srednjo in višjo šolo, za telesno vzgojo, za profesionalno izobrazbo, za zdravstveno-medicinsko-pedagoško izobrazbo in za administracijo in šolsko zakonodajo.

* V GRČIJI je ondotni prosvetni minister Makropulos v časopisu »Elinikon Melon« (Grška bodočnost) napisal oster članek v obrambo ustanovitve pedagoških akademij, ki so se uvedle v začetku šol. leta 1934/35. Z zakonom 5802 v minulemu letu so bile ukinjene vse državne in privatne štiriletne učiteljske šole in mesto njih so se uvedle pedagoške akademije, na katere se lahko vpšejo oni, ki so dovršili srednješolsko maturro. Tako je bila Grška med balkanskimi državami prva, ki je uvedla dveletno akademsko izobrazbo za vse učitelje osnovnih šol. To je vsekakor pomemben datum v razvoju grške prosvetne politike. Glavna razloga za to sta dva: 1. Samo pedagoške šole so lahko čisto strokovne šole. 2. V današnje učiteljske šole vstopajo dijaki v dobi, ko še niso godni, da bi pregledali in precenili svoje sposobnosti. Ob vstopu na pedagoško akademijo pa bo vsak kandidat dovolj zreli, da se bo lahko popolnoma samostojno posvetil učiteljskemu poklicu. V drugem primeru je izbira popolnoma prirodna in tudi lažja bo kontrola. Poleg tega se bo dvignil kulturni nivo naroda. Reformo učiteljše opira Grčija na problem učiteljske nezaposlenosti. Ona je rabila letno največ 500 novih učiteljev, absolviralo jih je pa do 800 in čez. Tako je ostalo vsako leto do 300 učiteljev nezaposlenih, ker se nove šole niso moge zidati radi gospodarske krize. S sprejemom novih dijakov v 1. letnik se je prenehalo že pred tremi leti. Profesorje so spravili po možnosti na srednje šole. Grčija je imela do letošnjega leta 13 državnih in 5 privatnih učiteljskih šol. Mesto njih so otvorili 7 pedagoških akademij po vseh pokrajinah. — Umljivo je, da

se je pojavila opozicija od strani prizadetih. Mesta je zgubilo 18 direktorjev in prav toliko poddirektorjev. Poleg tega tudi profesorjem ni lahko. — Pedagoške akademije so priče z delom. Mesto 900 učit. kandidatov jih bo letno samo 250, ker bo v prvi letnik sprejetih samo 40 učencev.

Novosti na knjižnem trgu

—k Breda Šček: Kralj Matjaž, 10 mladinskih ali ženskih zborov in Prva pesmarica. Cena zvezkoma po Din 18.—. Ščekova, naša tovarišica, je menda edina slovenska skladateljica. Neumorno piše in je izdala v samozaložbi že lepo število svojih del. Ona piše predvsem za ljudstvo, ono ljudstvo na deželi, ki odvrča kakršnokoli trdo disonanco in lju- bi le lahko in mehko melodijo.

Prva zbirka pod naslovom »Kralj Matjaž« z naslovno risbo Toneta Kralja obsega 100 mladinskih pesmi za eno-, dvo-, tri- in štiriglasne zборе. 7 pesmic je a capella, 3 pa imajo lahko podstavo za klavir odnosno harmonij. Vse pesmice so lahko izvedljive brez vsakih težav in bo ta zbirka prišla prav vsem onim, ki imajo mladinske ali ženske zборе.

Prva pesmarica prinaša 20 mašnih pesmi za mladinske ali ženske zборе za celo cerkveno leto in 1 nagrobnico za ženski zbor. Vse pesmi so lahke in namenjene tudi ljudskemu petju. Ta pesmarica bo prišla posebno prav onim tovarišem, ki goje tudi nedeljsko cerkveno petje in za šolske maše sploh. Omenjena zvezka se naročata pri samozaložnici Breda Ščekovi, učiteljici v Ločah pri Poljčanah.

—k Izšla je osma številka »Modre ptice« s sledečo vsebino: Thomas Mann: O zakonu; Magajna Bogomir: Pojdem u ruto; Jontes Gelč: Lajnar Lovro se ženi; dr. Silva Trdina: Murnova pisma; S. Freud: Zanikovanje. — Poročila. — Razno. — Letna naročnina 100 dinarjev. Naročniki na redne publikacije prejmejo list brezplačno. — Uprava: Ljubljana, Rimska cesta št. 3.

—k R. F. Magjera je več let pisal o prosvetnem delu in udejstvovanju učiteljev osnovnih in meščanskih šol iz vse države. Tako se mu je posrečilo zbrati najvažnejše podatke o vseh naših umrlih, kakor tudi še živelih javnih kulturnih delavcih. Število je naraslo preko 400. Vse to gradivo je zbral v posebno knjigo, ki jo misli natisniti v prihodnjih mesecih. Poslal nam je prošnjo, da objavimo subskripcijo za omenjeno knjigo, ki bo stala 10 Din in bo obsegala ca. 130 strani. Kdor bo razprodal pet knjig, bo dobil eno v dar. Prijavo in denar naj se pošilja na naslov: Narodna zaščita u Osijeku, II. (Vukovarska cesta 76). Knjiga je bila izdana v korist te plemenite ustanove, ki je pod visokim pokroviteljstvom Njenega Veličanstva kraljice Marije.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC

Izpravljan optik
Ljubljana, Stari trg 8

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplovere, risalo orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

UPOKOJENKA ali upokojeni par za oskrbovile na Bledu se sprejme. Pogoj: skrajna vestnost, snažnost, marljivost in neklepetavost. — Opozorite znanke, ki nimajo časopisa. Ponudbe nujno na upravo lista pod šifro »Oskrbnica«.

UČITELJICA, NASTAVLJENA

v neposredni okolici Maribora, želi zamenjati mesto v bližini Celja. — Dopise na upravo »Učiteljskega tovariša« pod značko »Maribor — Celje«.

ZNIŽANE CENE

dvokoles, otroških, igračnih, invalidskih vozičkov, prevoznih triciklov, motorjev, živalnih strojev. Ceniki franko. »TRIBUNA« F. BATJEL, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska 4

KDOR OGLAŠUJE TA NAPREDUJE!

Pisalni stroj v elegantnem lesenem pokrovu »MIGNON«

precizen izdelek svetovno znane tovarne »Evropa« v Erfurtu, Nemčija

Edini pisalni stroj, ki je urejen na tak način, da piše vse svetovne jezike. — Za gg učitelje in šolske uprave zaradi izredno ugodnih odplačilnih pogojev zelo prikladen. Cena tovarniško novemu stroju je Din 1680.—, plačljivo v 12 mesečnih obrokih po Din 140.—. Prvi obrok s povzajem. Isti stroj za pisavo v jugoslov. latinici in cirilici stane samo Din 140.— več.

Edinole pri gen. zastopstvu tvornice za Jugoslavijo: **ing. FRANC LAVRIČ** Ljubljana, poštni predal 177 — Telefon 24-60

Novo!

Slike z Jadrana

velikost 42×52 cm. Slike so v bakrotisku (po fotografijah), katerim je priložen kratek popis

1. Baška na otoku Krku
2. Mesto Rab
3. Slapovi Krke pri Skradinu
4. Šibenik
5. Pogled na Trogir z otoka Ciova
6. Pogled na Split
7. Dubrovnik
8. Pogled na Kotorski zaliv z Lovčena

Cena serije 8 slik nalepljena na lepenki s platnenim robom Din 80.— nenalepljena Din 30.—. Posamezne slike se ne prodajajo! Za cenj. naročila se priporočata

Knjigarni »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani in podružnica v Mariboru